

Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken

Jaarverslag 2023

Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken

Jaarverslag 2023

De Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken is een expertisegroep op het gebied van het beoordelen en objectiveren van verklaringen in complexe zedenzaken. De LEBZ is in 1999 door het College van procureurs-generaal in het leven geroepen, via de Aanwijzing 'Opsporing seksueel misbruik in afhankelijkheidsrelaties'. In de Aanwijzing stond dat de kwaliteit van de opsporing op punten verbeterd kon worden. In deze aanwijzing werden officieren van justitie verplicht een Expertisegroep te consulteren bij beschuldigingen van seksueel misbruik gebaseerd op hervonden herinneringen, herinneringen aan seksueel misbruik voor de derde verjaardag en beschuldigingen van ritueel misbruik. Dit is overgenomen in de Politie-instructie. Naast een adviesrol kreeg de LEBZ ook tot taak het ontwikkelen van expertise op deze en gerelateerde onderwerpen. Het Openbaar Ministerie is opdrachtgever voor de adviestaak van de LEBZ. De officier van justitie vraagt een adviesrapport aan gedurende de opsporingsfase van een zaak, voordat hij/zij een vervolgingsbeslissing neemt. Het adviesrapport van de LEBZ weegt mee in de besluitvorming van de officier van justitie om wel of niet te vervolgen.

De LEBZ bestaat uit deskundigen van binnen en buiten de politie. De coördinatie van de LEBZ valt onder het beheer van de Nationale Politie en wordt gevoerd door recherchepsychologen van de Eenheid Landelijke Expertise & Operaties. De inzetcriteria zijn in de loop der jaren af en toe aangepast. Voor 2023 zijn de criteria van de Politie-instructie van 2016 van toepassing. Deze worden verderop in het jaarverslag beschreven.

De kerntaken van de LEBZ zijn:

- 1) Het beoordelen en objectiveren van de waarde van verklaringen in lopende opsporingsonderzoeken (adviestaak).
- 2) Het genereren van kennis voor de opsporingspraktijk door middel van het rapporteren over de behandelde zaken en het doen van wetenschappelijk onderzoek.

In 2023 heeft de Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken (LEBZ) in vier zaken geadviseerd aan het Openbaar Ministerie. Dit verslag bevat een beschrijving van deze zaken. In 2023 is het door omstandigheden een periode niet mogelijk geweest zaken voor te leggen aan de LEBZ. Dit is een verklaring voor het geringe aantal zaken waarin in 2023 is geadviseerd.

Inhoud

1. Kenmerken van de zaken

- 1a. Aard van de zaak
- 1b. Geografische herkomst van de aanvraag
- 1c. Verstreken tijd tussen einde misbruik en aangifte

2. Kenmerken van betrokkenen

- 2a. Slachtoffers en aangevers
- 2b. Beschuldigten
- 2c. Relatie tussen slachtoffer en beschuldigde

3. Inzet LEBZ en opvolging

- 3a. Doorlooptijden
- 3b. Bevindingen LEBZ
- 3c. Opvolging OM
- 3d. Beslissing OM en eventuele afloop strafzaak per soort advies LEBZ

De zaken die door het Openbaar Ministerie zijn voorgelegd aan de LEBZ zijn geanalyseerd op drie hoofdthema's: kenmerken van de zaken, kenmerken van de betrokkenen en als laatste inzet LEBZ en opvolging. Deze thema's worden hieronder toegelicht.

1. Kenmerken van de zaken

1a. Aard van de zaak

In de Politie-instructie Zeden (2016) is vastgelegd welke zaken in 2023 aan de LEBZ moesten worden voorgelegd. Het gaat om zaken met (aspecten van) hervonden herinneringen, herinneringen aan seksueel misbruik van voor de derde verjaardag en misbruik dat langer dan acht jaar geleden zou hebben plaatsgevonden. Daarnaast is het mogelijk facultatief zaken aan de LEBZ voor te leggen. Dit gebeurt regelmatig. Van de vier zaken in 2023 voldeden drie zaken aan de voorgeschreven criteria en betrof het in één geval facultatieve consultatie. In onderstaande tabel is een verdeling gemaakt naar de aard van de voorgelegde zaken. Hierbij dient te worden opgemerkt dat één zaak aan meerdere criteria kan voldoen, waardoor de optelsom van de aard van de zaak niet hetzelfde is als het totaal aantal voorgelegde zaken.

Aard van de zaak	Aantal Zaken
<i>Voorgeschreven criteria</i>	
Aspecten van hervonden herinneringen	3
Misbruik langer dan 8 jaar geleden geëindigd	3
Herinneringen van voor de derde verjaardag	0
<i>Facultatieve zaken</i>	
Verstandelijke beperking bij het slachtoffer	1
Ernstige psychische problematiek bij het slachtoffer (bijv. problemen met realiteitsbesef)	1

1b. Geografische herkomst van de aanvraag

Zaken worden aan de LEBZ voorgelegd door de officier van justitie. Deze is verbonden aan een OM-regio (arrondissementsparket). Onderstaande tabel geeft weer vanuit welke regio's in 2023 zaken zijn aangeleverd.

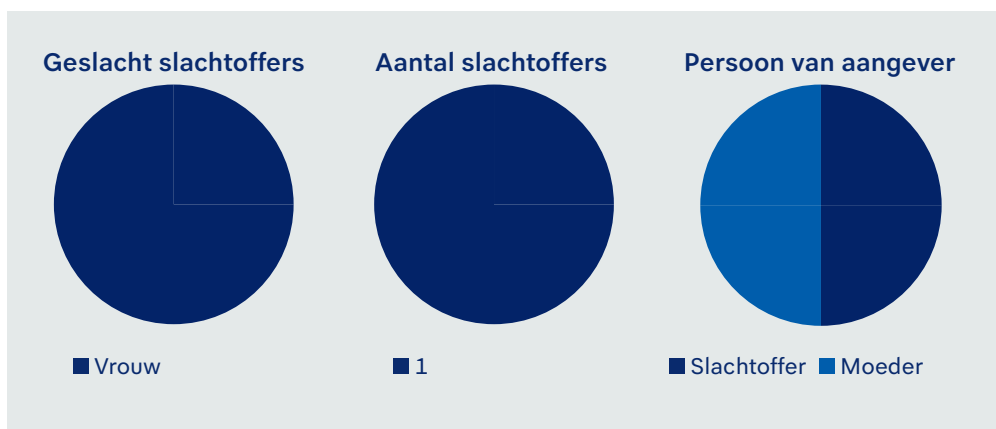
Arrondissement	Aantal
Zeeland-West-Brabant	2
Limburg	1
Oost-Brabant	1
Noord-Holland	-
Oost-Nederland	-
Den Haag	-
Midden-Nederland	-
Rotterdam	-
Noord-Nederland	-
Amsterdam	-

1c. Verstreken tijd tussen einde misbruik en aangifte

In één zaak is kort na het eindigen van het vermeende misbruik aangifte gedaan. In de overige jaren is de aangifte respectievelijk 6, 15 en 26 jaar na het laatste misbruikincident gedaan.

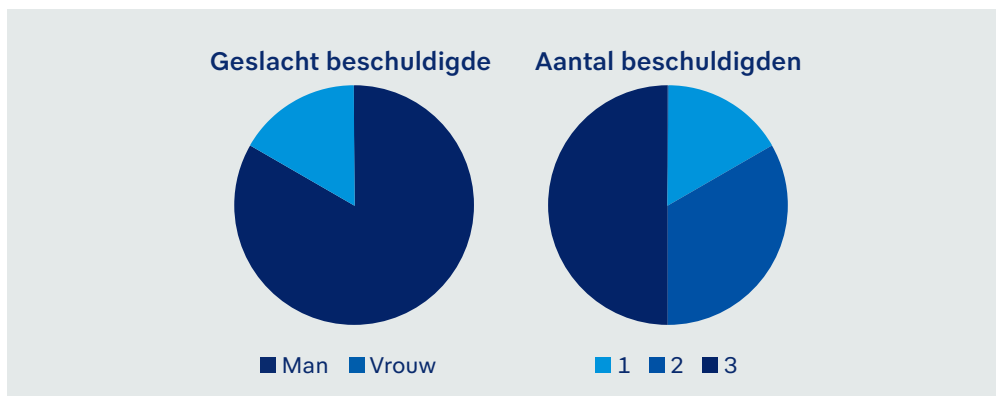
2. Kenmerken van betrokkenen

2a. Slachtoffers en aangevers

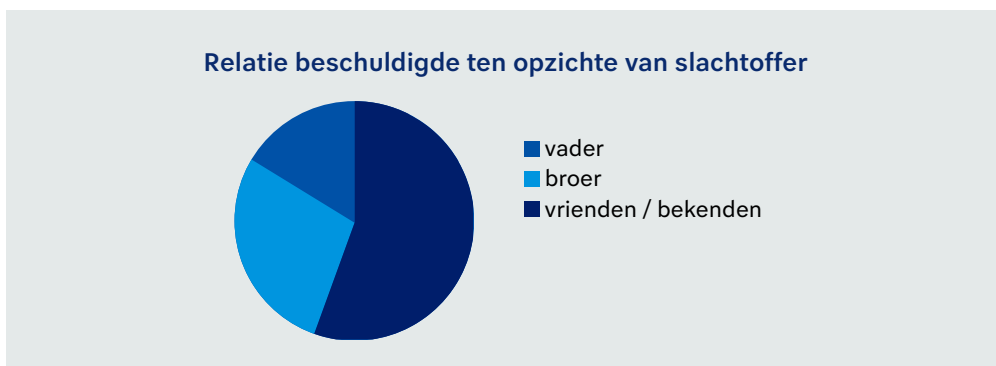
De slachtoffers in de vier zaken waren allen vrouw. Twee slachtoffers deden zelf aangifte, in de andere twee zaken deed de moeder van het slachtoffer aangifte.

2b. Beschuldigten

Van de zeven beschuldigten waren zes mannen en één vrouw. De vrouw werd beschuldigd van misbruik samen met een man. In een andere casus was sprake van drie beschuldigten. In de overige casus was sprake van 1 beschuldigde.

2c. Relatie tussen slachtoffer(s) en beschuldigde(n)

In alle voorgelegde zaken was de beschuldigde een bekende van het slachtoffer. In één zaak ging het om een vader en broers van het slachtoffer. In de overige zaken betrof het kennissen van de familie, iemand van de sportclub en een online contact.

3. Inzet LEBZ en opvolging

3a. Doorlooptijden

Nadat een dossier door de officier van justitie wordt aangeleverd aan de LEBZ bestuderen alle deskundigen individueel het dossier. Vervolgens wordt de zaak gezamenlijk besproken. In de bespreking komen de deskundigen gezamenlijk tot een multidisciplinair advies. De onderzoekspsycholoog schrijft een rapport met daarin de bevindingen en eventuele adviezen voor de opsporing. Het rapport wordt in concept voorgelegd aan de overige betrokken deskundigen. Na akkoord wordt het definitieve rapport verzonden naar de officier van justitie en naar het zedenteam dat de zaak in behandeling heeft. De dossiers zijn tussen drie en vier weken na aanlevering besproken. Vervolgens heeft het versturen van het rapport tussen de vier en twaalf weken geduurd.

3b. Bevindingen LEBZ

De LEBZ heeft een aanpassing gedaan in de manier waarop de bevindingen zijn geformuleerd. In voorgaande jaren gaf de LEBZ een advies met betrekking tot het voorzetten of stoppen van het onderzoek. Vanaf dit jaar geeft de LEBZ een conclusie over de betrouwbaarheid zonder advies over de vervolging. Deze conclusie beschrijft of er meer onderbouwing is voor het aangiftescenario of voor het alternatieve scenario. Indien relevant worden adviezen voor de opsporing gegeven. In sommige gevallen is geen conclusie over de betrouwbaarheid mogelijk, maar zijn er ook geen opsporingsadviezen te geven.

Advies LEBZ	Aantal
Onvoldoende informatie, concrete opsporingsadviezen	2
Meer onderbouwing voor het aangiftescenario dan voor het alternatieve scenario	0
- Met opsporingsadviezen	0
Meer onderbouwing voor het alternatieve scenario dan voor het aangiftescenario	2
- Met opsporingsadviezen	1 (van 2)
Onvoldoende informatie, maar geen opsporingsmogelijkheden	0

In drie van de vier zaken heeft de LEBZ concrete opsporingsadviezen gegeven. In één zaak concludeerde de LEBZ dat er meer onderbouwing was voor het alternatieve scenario zonder de noodzaak of mogelijkheid van verder onderzoek.

3c. Opvolging Openbaar Ministerie

De officier van justitie is degene die beslist over het wel of niet vervolgen in een zedenzaak. Dit kan een sepotbeslissing zijn, waarbij de officier van justitie besluit dat een verdachte ten onrechte is aangemerkt als verdachte (sepot 01) of dat er onvoldoende bewijs is om de zaak voor de rechter te brengen (sepot 02). Daarnaast is het mogelijk dat de zaak wordt beëindigd voordat er sprake is van een formele verdenking: in dat geval stemt de politie af met de officier van justitie om niet verder op te sporen.

Beslissing OM	Aantal
Vroegtijdig beëindigen	4
Sepot 01 (onterecht aangemerkt als verdachte)	0
Sepot 02 (onvoldoende bewijs)	0
Vervolgen	0

In bovenstaande tabel is weergegeven welke juridische beslissing het OM heeft genomen over zaken die zijn voorgelegd aan de LEBZ. In alle zaken is besloten de zaak vroegtijdig te beëindigen. In één geval was dit op verzoek van de aangever zelf.

3d. Beslissing OM en eventuele afloop strafzaak per soort advies LEBZ

In alle zaken is besloten deze zaak vroegtijdig te beëindigen. Het is onbekend in hoeverre door de LEBZ geadviseerd opsporingsonderzoek is verricht voor deze beslissing.

Nawoord

De LEBZ maakt jaarlijks een verslag van de zaken waarin de LEBZ aan het Openbaar Ministerie heeft geadviseerd. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar fenomenen die voorkomen in de door de LEBZ-behandelde zaken. Deze onderzoeken worden middels presentaties, onderwijs en wetenschappelijke artikelen gedeeld. Ook deze artikelen zijn openbaar. Gezien de kleine aantallen zaken die per jaar worden voorgelegd aan de LEBZ is het niet mogelijk trends te signaleren of conclusies te trekken in dit jaarverslag. De LEBZ maakt ook openbare verslagen die meerdere jaren bestrijken waarin een nadere duiding wel mogelijk is.

Voor meer informatie over de LEBZ:

<https://www.politie.nl/informatie/wat-is-de-landelijk-expertisegroep-bijzondere-zedenzaken.html>

